

7. RECLAMEBELEID

In dit hoofdstuk is het beleid ten aanzien van reclame opgenomen.

7.1. Inleiding

Reclame-uitingen zijn er in vele soorten. Ter verduidelijking en afbakening van het onderwerp van dit hoofdstuk zal allereerst ingegaan worden op de functie van reclame, de rol van de gemeente, de doelstelling van dit hoofdstuk en de soorten reclames.

7.1.1. *Functie reclame*

Reclame is er altijd geweest. Ook in Schijndel is behoefte aan informatieverschaffing aan de consument over het bestaan van bepaalde goederen of diensten. Daarnaast spelen concurrentie-overwegingen en naambekendheid een rol.

Reclame behoort tot de stoffering van de gebouwde omgeving en is op zich niet afkeurenswaardig. Sterker nog, goede reclame past bij een bruisende en levende gemeente. En dit laatste is iets wat bijvoorbeeld heel duidelijk tot doelstelling van het Centrumplan is gekozen: het creëren van een levendig, aantrekkelijk dorpshart in Schijndel.

7.1.2. *Rol gemeente*

Met name de laatste jaren is er een enorme groei geweest in reclame-uitingen. Om het fenomeen reclame beheersbaar te houden, dat wil zeggen excessen tegen te gaan, is het voor de gemeente van belang om hiervoor een beleid te formuleren. Uitgangspunt bij deze nota is dat het uiterlijk aanzien van de gemeente niet wordt geschaad en dat de veiligheid en de bruikbaarheid van de openbare weg niet in het geding komen. Het is uitdrukkelijk niet de intentie om reclame uit te bannen. De functie van reclame wordt wet degelijk onderkend. Wel streeft de gemeente naar samenhang en harmonie en staat de zorg voor een harmonische inpassing van reclame in de omgeving voorop.

7.1.3. *Doelstellingen nota*

Enerzijds is de doelstelling van deze nota het actualiseren van het reeds gevoerde reclamebeleid. Anderzijds is de doelstelling van deze nota het geven van een nadere invulling aan het voor reclame centrale begrip 'redelijke eisen van welstand'. Dit gebeurt in hoofdstuk 3 en 4.

Met het vaststellen van deze nota ontstaat duidelijkheid voor degene die een reclame-uiting wil aanbrengen. Niet alleen is er duidelijkheid, omdat bekend is waaraan de Welstandscommissie in voorkomende gevallen toetst, maar ook is er duidelijkheid ten behoeve van de handhaving over de toegestane vormen van reclame.

Het beleid, zoals in deze nota verwoord, is niet als star bedoeld. Elke vergunningaanvraag wordt, zoals de wet dat eist, individueel beoordeeld, zowel op zichzelf als in relatie tot de omgeving.

7.1.4. *Soorten reclames*

Deze nota gaat over handelsreclame en niet over ideële reclame.

Handelsreclame valt te onderscheiden in permanente en tijdelijke reclame, die binnen of buiten de bebouwde kom wordt aangebracht.

Dit kan zijn:

- a) aan of op een gebouw, zoals een bedrijfspand, een winkel, een woning enz.;
- b) aan of op een bouwwerk, geen gebouw zijnde, zoals bewegwijzering (zowel op openbare als op privé-grond);
- c) als een op zichzelf staand bouwwerk, zoals een reclamebord (zowel op openbare als op privé-grond);

- d) in een gebouw, voorzover dit zichtbaar is vanaf de openbare weg of openbaar gebied.

Voor tijdelijke reclame, zoals voor evenementen en op bouwplaatsen, bestaan op dit moment bepaalde regels die worden toegepast. Deze regels bestaan hoofdzakelijk hierin dat in principe toestemming wordt gegeven voor reclame-uitingen van een bepaalde omvang, voor een bepaalde tijd en voor bepaalde plaatsen. Omdat een reclamebeleid per gebied wordt geformuleerd is het beleid ten aanzien van deze reclame-uitingen opgenomen in een bijlage bij deze nota.

Voor reclame in gebouwen geldt dat dit gewoonlijk een privaatrechtelijke aangelegenheid is, tenzij er sprake is van het gericht zijn op of zichtbaar zijn vanaf de openbare weg.

Voor ideële reclame geldt dat artikel 7 van de Grondwet bepaalt dat niemand voorafgaand verlof nodig heeft om via de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren. Dit kan zijn via strooibiljetten, reclameborden, aanplakbiljetten, spandoeken, etc.

De gemeentelijke wetgever kan en mag derhalve bij ideële reclame niet beperkend optreden ten aanzien van de inhoud, maar is wel bevoegd het in het openbaar bekendmaken ('verspreiden') van dergelijke 'gedrukte stukken' aan beperkingen te onderwerpen in het belang van de openbare orde, zedelijkheid, gezondheid en andere zaken betreffende de huishouding van de gemeente. Indien de gemeente beperkingen oplegt, bijvoorbeeld naar plaats, tijd en wijze, moet wel 'een gebruik van enige betekenis' overblijven.

In paragraaf 7.2 zal uitgebreid ingegaan worden op de wet- en regelgeving die van toepassing is op handelsreclame.

7.2. Juridisch kader

7.2.1. Algemeen

Voordat een gemeentelijk reclamebeleid kan worden geformuleerd is inzicht nodig in de wet- en regelgeving die voor reclame-uitingen geldt.

Er zijn twee regelingen van toepassing:

1. de Woningwet;
2. de Algemene Plaatselijke Verordening Schijndel (hierna: APV Schijndel).

Hierna zullen deze twee regelingen worden besproken. Ook zal worden ingegaan op hun onderlinge verhouding. Verder komt het welstandstoezicht aan bod.

7.2.2. Woningwet

Indien een reclame-constructie is aan te merken als 'bouwwerk' in de zin van artikel 40 Woningwet, is voor het plaatsen ervan een bouwvergunning vereist. Ten aanzien van reclame vallen onder de werking van de Woningwet: alle bouwwerken, geen gebouwen zijnde, van enige omvang, die direct of indirect met de ondergrond zijn verbonden en die ten doel hebben om reclame te maken,

De vergunningaanvraag wordt getoetst aan:

- bestemmingsplanbepalingen;
- technische eisen volgens het Bouwbesluit;

- bepalingen in de Bouwverordening, waaronder begrepen de advisering door de Welstandscommissie.

Het gaat hierbij om een reclame-constructie die ofwel een bouwwerk op zich te noemen is ofwel reclame die tegen een bouwwerk wordt aangebracht.

Deze reclame-toepassingen worden gezien als wijzigingen van het uiterlijk van bestaande bouwwerken. In artikel 1 2 van de Woningwet is bepaald dat het uiterlijk van een bouwwerk niet in strijd mag zijn met de redelijke eisen van welstand. Het aanbrengen van reclame-toepassingen wijzigt dit uiterlijk en zal dus moeten worden getoetst op strijdigheid met welstand. Onder paragraaf 7.2.5 zal verder worden ingegaan op het welstandstoezicht.

7.2.3. Apv schijndel

In deze lokale regeling is een aantal artikelen opgenomen over reclame-uitingen.

Artikel 2.1.5.1 APV Schiindel (Voorwerpen of stoffen op, aan of boven de weg) bepaalt dat het verboden is om zonder vergunning de weg of een weggedeelte te gebruiken anders dan overeenkomstig de bestemming ervan. Onder deze vergunningplicht valt bijvoorbeeld een losstaand reclamebord.

Een vergunning kan worden geweigerd:

1. indien het beoogde gebruik schade toebrengt aan de weg, gevaar oplevert voor de bruikbaarheid van de weg of voor het doelmatig beheer en onderhoud van de weg;
2. indien het beoogde gebruik hetzij op zichzelf, hetzij in verband met de omgeving niet voldoet aan de redelijke eisen van welstand;
3. in het belang van de voorkoming of beperking van overlast voor gebruikers van het in de nabijheid gelegen onroerend goed.

Dit artikel gaat vóór op het hierna te behandelen artikel 4.7.2.

Artikel 4.7.2. APV Schiindel (Ontsierende, hinderlijke of gevaarlijke reclames e.d.) bepaalt dat het een rechthebbende op een onroerend goed alsmede de hoofdgebruiker van dat goed verboden is om zonder vergunning van B. & W. dit goed of een daarop aanwezige zaak te gebruiken of het gebruik toe te laten voor het maken van handelsreclame die vanaf de weg of vanaf een andere voor het publiek toegankelijke plaats zichtbaar is.

Uitgezonderd van deze vergunningplicht zijn:

- a) opschriften, aankondigingen en afbeeldingen in het inwendige gedeelte van een onroerende zaak;
- b) opschriften en aankondigingen op zuilen, borden, muren of andere constructies aangewezen door de overheid;
- c) opschriften en aankondigingen betrekking hebbend op:
 - openbare verkoping, aanbidding ter verkoop, verhuur of verpachting van een onroerend goed, voor zolang zij feitelijke betekenis hebben;
 - het beroep, de dienst of bedrijf dat in of op het onroerend goed wordt uitgeoefend of waarvoor die zaak bestemd is, zomede op naamborden; mits deze opschriften en aankondigingen gezamenlijk geen grotere afmeting hebben dan 0,5 m' en geen van alle een grotere afmeting in een inrichting hebben dan 1,00 meter en mits deze opschriften en aankondigingen zijn aangebracht op of aan het onroerend goed;

noot: Dit betekent dat één naambord, opschrift of aankondiging, zijnde geen lichtreclame, vergunningvrij is indien dit binnen genoemde afmetingen blijft en op de toegestane plaats wordt aangebracht; mede op advies van de welstandscommissie zullen de afmetingen genoemd onder c. aangepast worden in 0,2 M2 en 0,75 m, omdat de huidige afmeting voor een naambord erg groot is;

- d) opschriften en aankondigingen aan gebouwen en inrichtingen van openbaar vervoer, indien deze zijn aangebracht ten dienste van dat vervoer.

De vergunning kan worden geweigerd:

- a) indien de reclame, hetzij op zichzelf, hetzij in verband met de omgeving niet voldoet aan redelijke eisen van welstand;
- b) in het belang van de verkeersveiligheid;
- c) in het belang van de voorkoming of beperking van overlast voor gebruikers en de in de nabijheid gelegen onroerende zaak.

Artikel 4.7.3 APV Schiindel (Aanschrijving) bepaalt dat indien een reclame-uiting valt onder een van de bovengenoemde uitzonderingen dan wel is aangebracht voor een ander doel dan handelsreclame en dit leidt tot het in gevaar brengen van de veiligheid van het verkeer of ernstige hinder voor de omgeving veroorzaakt, B. & W. de rechthebbende kunnen aanschrijven. Alleen repressief toezicht is in zo'n geval mogelijk.

Artikel 5.1.6 APV Schiindel (Parkeren van reclamevoertuigen) bepaalt dat het verboden is reclamevoertuigen op de weg te parkeren met het kennelijke doel om daarmee handelsreclame te maken.

7.2.4. *Verhouding Woningwet en APV Schiindel*

De APV Schiindel is een aanvulling op de Woningwet. Indien de Woningwet van toepassing is, zijn de bepalingen van de APV Schiindel niet van kracht. Als toetsing plaatsvindt aan de welstandsbepalingen van de Bouwverordening is er geen plaats meer voor toetsing aan het motief welstand op grond van de APV Schiindel. Een door de Woningwet beschermd belang (bijvoorbeeld bescherming van welstand) mag niet worden meegewogen bij de beslissing over verlening van een vergunning als bedoeld in de APV Schiindel.

Het is mogelijk dat naast een bouwvergunning op grond van de Woningwet óók een reclamevergunning op grond van de APV Schiindel benodigd is. Dit is het geval indien er zaken spelen die niet via de Woningwet kunnen worden geregeld, maar wel via de APV Schiindel, bijvoorbeeld de verkeersveiligheid of de voorkoming of beperking van overlast door de reclame-uiting.

7.2.5. *Welstandstoezicht*

Of een reclame-uiting op een bepaalde plaats acceptabel is, hangt met name af van de vraag of de uiting voldoet aan de redelijke eisen van welstand. Vandaar dat deze eis is opgenomen in zowel de Woningwet als in de APV Schiindel.

In artikel 9.1, lid 1 van de Bouwverordening zijn de welstandscriteria opgenomen, waaraan getoetst wordt. Hierin is o.a. bepaald dat bij de beoordeling, of een bouwwerk voldoet aan redelijke eisen van welstand, acht geslagen wordt op de volgende aspecten:

- a) de aanvaardbaarheid van het bouwwerk in relatie tot de karakteristiek van de reeds aanwezige bebouwing, de openbare ruimte, het landschap dan wel de stedenbouwkundige context;
- b) massa, structuur, maat en schaal, detaillering, materiaalkeuze en kleurstelling;
- c) samenhang in het bouwwerk of de bouwwerken voor wat betreft de onderlinge relatie tussen de samenstellende delen daarvan.

De welstandsc commissie brengt over iedere vergunningaanvraag advies uit. De richtlijnen die zij daarbij hanteert, heeft de welstandsc commissie vastgelegd in een 'algemene notitie reclametekens'. In artikel 9.1, lid 2 van de Bouwverordening is opgenomen dat de gemeente de welstandscriteria nader kan uitwerken. Indien de gemeenteraad een dergelijk beleid heeft vastgesteld

en openbaar gemaakt, toetst de welstandscommissie de aanvragen om advies aan dit beleid. Deze nota beoogt zo'n beleid te zijn.

Met de vaststelling van deze nota zullen aanvragen voor een bouwvergunning ten behoeve van een reclame-object of een object waarin reclame wordt aangebracht voortaan getoetst worden aan deze beleidsnota. Indien niet wordt voldaan aan de hierin vastgelegde uitgangspunten en randvoorwaarden, dan wordt de bouwvergunning geweigerd. Ook aanvragen voor reclame-uitingen waarvoor geen bouwvergunning nodig is, maar wel een vergunning op grond van de bepalingen van de APV Schijndel, zullen aan dit beleid getoetst worden.

7.3. Reclamebeleid gemeente schijndel

Bij het formuleren van het hiernavolgende beleid is de 'algemene notitie reclametekens' van de welstandscommissie als leidraad gebruikt. Dit geldt niet alleen voor de gekozen opzet in de vorm van een beleid per gebied, maar ook voor de wijze van formulering van de maatvoering. Allereerst zullen de algemene uitgangspunten van dit reclamebeleid worden geformuleerd. Vervolgens wordt een indeling gemaakt van de gemeente in verschillende gebieden. In paragraaf 7.4 zullen per gebied de randvoorwaarden en bijzonderheden van het reclame-beleid worden vastgelegd.

7.3.1. Algemene uitgangspunten

Binnen het reclamebeleid van de gemeente Schijndel worden de volgende algemene uitgangspunten gehanteerd:

- reclame-uitingen zijn alleen aanvaardbaar indien zij een directe relatie hebben met de gekozen situering;
- de reclame-uiting zelf vraagt om een zorgvuldige vormgeving en een goede
- integratie in de gebouwde context;
- afmetingen en kleuren dienen afgestemd te zijn op het karakter van de directe omgeving;
- afmetingen dienen niet groter te zijn dan voor een goede leesbaarheid voor die situering noodzakelijk is;
- reclame-uitingen dienen qua afmetingen en plaatsing op de gevelopzet afgestemd te worden;
- de in paragraaf 7.4 genoemde maximummaten dienen in dit licht gezien te worden. waarbij zich situaties kunnen voordoen waarbij ook deze maximummaten het welstandsaspect nog te zeer zullen verstoren dan wel ontoereikend zijn;
- het toepassen van losse letters en aanlichten van reclameteksten verdient de voorkeur boven het toepassen van lichtbakken, waarbij het beter is zowel bij lichtbakken als bij reclameborden om een donker fond te kiezen met heldere letters, ook in verband met de verkeersveiligheid (verblindingseffecten);
- knipperende lichtreclame of wisselende reclametekst is slechts in zeer uitzonderlijke situaties toelaatbaar;
- merkreclames zijn alleen toelaatbaar indien het bedrijf dealer is van één of meerdere producten (bijvoorbeeld een autodealer); dit is om te voorkomen dat een onrustig gevelbeeld ontstaat door een wildgroei in reclame-uitingen, die bestaan uit alleen merknaamvermelding.

7.3.2. Gebiedsindeling

Het is zinvol om bij het reclamebeleid een gebiedsindeling te hanteren omdat een woonwijk om een andere benadering vraagt dan een winkelgebied. De volgende gebiedsindeling wordt gehanteerd:

1. winkel- en horecagebieden;
2. woongebieden;
3. bedrijventerreinen;

4. sportterreinen
5. buitengebied.

7.4. Beleid per gebied

7.4.1. Winkel- en horecagebieden

In gebieden met een uitgesproken winkelkarakter en de aanwezigheid van horeca zijn de mogelijkheden tot reclame-voering ruimer dan in bijvoorbeeld woongebieden. Echter, ook voor de landelijke (filiaal-)bedrijven en ondernemingen geldt dat zij zich met hun zogeheten huisstijlreclames moeten houden aan het reclamebeleid van de gemeente Schijndel. Een goede huisstijl is immers zodanig ontwikkeld, dat deze toepasbaar is in het grootst denkbare scala van mogelijkheden c.q. afmetingen.

Algemeen kan gesteld worden dat de reclames op winkelniveau (= begane grond-niveau) geplaatst dienen te worden, zodat er een directe en logische relatie ontstaat tussen de reclame-uiting en de functie en de overlast voor eventuele bovenwoningen beperkt wordt.

Randvoorwaarden

- in geval van reclame tegen de gevel:
- per 10 m gevel maximaal 1 m' reclame;
- maximaal 40% van de winkelbreedte;
- hoogte maximaal 50 cm;
- haaks op de gevel: per 6 m gevel één lichtbak met een maximumhoogte van 1 m, een maximumuitsteek (inclusief constructie) van 75 cm en een maximumdikte van 25 cm;
- aanbrengen op winkelniveau, dat wil zeggen niet hoger dan de scheiding van begane grond en de eerste verdieping c.q. de onderkant van de raamdorpels van de eerste verdieping.

In geval van reclame tegen de luifel

- per 10 m gevel maximaal 1 M2 reclame;
- bij plaatsing evenwijdig aan de luifel maximaal 40% van de winkelbreedte;
- hoogte maximaal 50 cm;
- aanbrengen tegen de luifel (niet: op de luifel, met uitzondering van losse letters);
- geen reclame loodrecht tegen de luifel, uitgezonderd reclame onder de luifel loodrecht op de gevel aangebracht, mits een vrije hoogte van 2.20 m gewaarborgd blijft.

Bijzonderheden

1. vlaggen voorzien van reclame worden gelijkgesteld aan een reclame haaks op de gevel;
2. ruiten mogen niet geheel of grotendeels worden dichtgeplakt met reclame, die is aangebracht aan de binnenzijde van etalages of van ramen en die zich richt tot de openbare weg en/of zichtbaar is vanaf de openbare weg, tenzij geen sprake is van ontsiering, hinder of gevaar voor het verkeer;
3. op aan een pand aanwezige zonweringen mag geen reclame worden aangebracht, met uitzondering van de naam van ter plaatse gevestigde onderneming op de volant, zulks met een maximale hoogte van 15 cm;
4. losstaande reclameborden met een totaalhoogte van maximaal 1,20 m en uitstallingen, geen directe vorm van reclame zijnde, mogen binnen een afstand van 1 m uit de gevel geplaatst worden mits deze reclameborden en uitstallingen de doorgang van het verkeer niet belemmeren, dat wil zeggen

- dat op winkelerven een vrije doorloopruimte van 2 m over moet blijven en in de overige winkelgebieden een vrije doorloopruimte van 1,25 m;
- er is een uniform systeem van bewegwijzering naar de winkelcentralparkeerplaatsen; afzonderlijke bewegwijzering is niet toegestaan.

7.4.2. Woongebieden

In een gebied dat hoofdzakelijk is ingericht voor woondoeleinden passen geen reclameuitingen, zowel niet tegen de gevel als vrijstaand. Er ontbreekt immers een relatie tussen het woonmilieu en reclame-uitingen.

Er zijn echter twee uitzonderingssituaties:

- woningen met praktijkruimte;
- bedrijfsbebouwing met positieve bestemming in een woonomgeving.

Woningen met praktijkruimte

In geval van reclame tegen de gevel bij woningen met praktijkruimte: maximale oppervlakte 0.20 M²;

- alleen naam en aard van het bedrijf met eventueel openingstijden en/of een vignet (geen merkreclames);
- beperkte aanlichting van de reclametekst is toegestaan, lichtreclame niet; bevestiging tegen gevel ter plaatse van de bedrijfstoegang op begane grondniveau, dat wil zeggen niet hoger dan de scheiding van begane grond en de eerste verdieping c.q. de onderkant van de raamdorpels van de eerste verdieping;

In geval van vrijstaande reclame bij woningen met praktijkruimte:

- geen lichtreclame, wel beperkte aanlichting;
- zorgvuldige vormgeving geïntegreerd in het tuinontwerp en logisch geplaatst met betrekking tot de toegang van het bedrijf;
- maximale hoogte 1.20 m;
- maximale afmeting bord 0.2 M²;
- geen schreeuwerige kleuren, etc.;

Bedrijfsbebouwing met positieve bestemming

In geval van reclame tegen de gevel bij bedrijfsbebouwing met positieve bestemming in een woonomgeving:

- per 1 0 m gevelbreedte 1 M² reclame vlak op de gevel; maximaal 40% van de gevelbreedte;
- hoogte maximaal 50 cm;
- aanbrengen op begane grondniveau, dat wil zeggen niet hoger dan de scheiding van begane grond en de eerste verdieping c.q. de onderkant van de raamdorpels van de eerste verdieping;

In geval van vrijstaande reclame bij bedrijfsbebouwing met positieve bestemming in een woonomgeving:

- beperkte aanlichting van de reclametekst is toegestaan, lichtreclame niet;
- zorgvuldige vormgeving geïntegreerd in het bedrijf en logisch geplaatst met betrekking tot toegang van het bedrijf;
- maximale hoogte 2.25m;
- maximale afmeting bord 0.5 M²;
- geen schreeuwerige kleuren, etc.

Bijzonderheden

- bewegwijzering is niet toegestaan.

7.4.3. Bedrijventerreinen

Bij bedrijventerreinen kan een onderscheid gemaakt worden tussen verschillende soorten reclame-aanduidingen. Reclame-uitingen dienen naar het bedrijventerrein gericht te zijn.

In geval van reclame tegen de gevel

- maximale afmeting: 5% van de geveloppervlakte met een maximum van 10 M²
- maximale lengte: gevelbreedte
- maximale breedte: 2 m
- maximale hoogte totaal: n.v.t.
- nadere eisen: vormgeving, afmetingen, plaatsing
- afstemmen op de gevelopzet

In geval van vrijstaande reclame

- maximale afmeting: 3m²
- maximale lengte: -
- maximale breedte: -
- maximale hoogte totaal: hoogte kantoor met een maximum van 3 m
- nadere eisen: geplaatst bij toegang bedrijf en zorgvuldige vormgeving en materiaaltoepassing

Bijzonderheden:

1. de hierboven genoemde maten zijn maximum totaal maten; bij combinatie van verschillende reclametekens (tegen de gevel en vrijstaande is een middeling nodig, bijvoorbeeld 60% van de maximummaat genoemd onder de randvoorwaarden bij reclame tegen de gevel en 40% van de maat genoemd onder de randvoorwaarden bij vrijstaande reclame;
2. op een zichtlocatie is reclame op de gevel gericht naar de weg toegestaan bij ligging langs een doorgaande weg en mits de gevel qua uitstraling is afgestemd op die zichtlocatie en de reclame een geïntegreerd onderdeel uitmaakt van die gevel;
3. er is een uniform systeem voor bewegwijzering; afzonderlijke bewegwijzering is niet toegestaan.

7.4.4. Sportterreinen

Sportparken zijn meestal in een "groene" omgeving gesitueerd. Reclame op sportterreinen is toegestaan, indien deze zich beperkt tot en gericht is op het sportpark zelf. Het aanbrengen van reclames niet gericht op het complex zelf is slecht passend en niet aanvaardbaar.

In geval van vrijstaande reclame

- reclameborden rondom een veld dienen uitsluitend gericht te zijn naar de binnenzijde met een achterzijde, die qua kleur past in de omgeving en reclame-vrij is;
- maximale hoogte 1.20 m boven het maaiveid met uitzondering van reclame op functionele bouwwerken, zoals bijvoorbeeld een tribune, een scorebord of winddoeken;
- geen lichtreclame;

In geval van reclame op of tegen gebouwen

Geen reclame op/tegen gebouwen met uitzondering van

- naamsaanduiding aangebracht tegen de gevel van de kantinelclubgebouw met een maximale afmeting van 1 M²;
- reclame gericht naar de binnenzijde van het speelveld, mits niet zichtbaar vanaf de openbare weg.

Bijzonderheden

- er is een uniform systeem voor bewegwijzering; afzonderlijke bewegwijzering is niet toegestaan.

7.4.5. Buitengebied

Reclame hoort niet thuis in het buitengebied. Het past niet bij het karakter van de omgeving en vormt een visuele vervuiling. Zeker nu het recreatieve karakter van het buitengebied steeds meer aandacht krijgt, is het van belang het karaktersverschil tussen de bebouwde kom en het buitengebied te bewaren c.q. te versterken. Vandaar dat er in het gehele buitengebied slechts beperkt ruimte is voor een reclame-uiting. Voor agrarische bedrijven is een naamsaanduiding op een stal of bedrijfsgebouw toelaatbaar. Verder is reclame alleen toegestaan voor niet-agrarische bedrijven met een positieve bestemming. Dit om een teveel aan borden in het buitengebied te weren. Lichtreclames passen niet in het buitengebied omdat ze met name 's avonds zeer dominant en opzichtig zijn. Daarom is het plaatsen van lichtreclames in het buitengebied niet toegestaan. Dit geldt ook voor verwijsborden, niet-perceelsgebonden reclameborden en algemene merktekens.

In geval van reclame tegen de gevel

- geen merkreclame (uitzondering bij verkoop van één product);
- per 10 m gevelbreedte 1 m' reclame vlak op de gevel;
- hoogte maximaal 50 cm;
- aanbrengen op begane grondniveau; geen lichtreclame of aanlichting; naamsaanduiding van een bedrijf is toegestaan mits:
 - maximale oppervlakte 0.20 M²;
 - alleen naam en aard van het bedrijf met eventueel openingstijden en/of een vignet (geen merkreclames);
 - bevestiging tegen gevel ter plaatse van de bedrijfstoegang op begane grondniveau;

In geval van vrijstaande reclame

- geen lichtreclame of aanlichting;
- zorgvuldige vormgeving geïntegreerd in het bedrijf en logisch geplaatst met betrekking tot toegang van het bedrijf;
- maximale hoogte 2.25 m;
- maximale afmeting bord 0.5 M²;
- geen schreeuwerige kleuren, etc.;
- bordjes met "te koop"-producten zijn mogelijk, mits:
 - 1 reclameteken per positief bestemd bedrijf;
 - maximale afmeting bord 0.5 M²;
 - maximale hoogte 1.25 m;
 - maximale breedte 1.25 m.

Bijzonderheden

- Afzonderlijke bewegwijzering is niet toegestaan.

7.5. Tijdelijke reclame

7.5.1. Reclame voor evenementen

Aankondiging op de evenementenborden is toegestaan onder de volgende voorwaarden:

- in principe alleen indien een evenementenvergunning is verleend;
- tekstplaten mogen in principe 14 dagen vóór het evenement worden geplaatst en moeten op de dag na het evenement worden verwijderd;
- de borden zijn bestemd voor het aankondigen van Schijndelse activiteiten.

Het aanbrengen van bewegwijzering is toegestaan onder de volgende voorwaarden:

- het bewegwijzeringsbord mag geen reclame bevatten;
- niet eerder aanbrengen dan 1 dag voor aanvang van het evenement en direct na afloop verwijderen;
- de borden mogen maximaal 30 bij 70 cm groot zijn;
- de borden mogen niet aan bomen worden bevestigd;
- bij bevestiging van de borden aan of op straatmeubilair mogen geen spijkers of iets dergelijks worden gebruikt.

Het plaatsen van driehoeksborden/sandwichborden is toegestaan onder de volgende voorwaarden:

- alleen voor grootschalige evenementen die in Schijndel plaatsvinden en waarvan de organisatie van buiten Schijndel komt, zoals het circus;
- langs de volgende vijf invalswegen:
 1. Boschweg;
 2. Kloosterstraat;
 3. Kluisstraat;
 4. Rooiseweg;
 5. Wijboscheweg.
- maximaal 1 bord per invalsweg en te plaatsen direct bij binnenkomst van de gemeente;
- de borden mogen niet eerder geplaatst worden dan 1 week voor aanvang van het evenement en dienen direct na afloop verwijderd te worden; de borden mogen niet aan bomen worden bevestigd; bij bevestiging van de borden aan of op straatmeubilair mogen geen spijkers of iets dergelijks worden gebruikt.

7.5.2. Reclame op bouwplaatsen

Dit is toegestaan onder de volgende voorwaarden:

één bord per bouwwerk, geplaatst op het bouwterrein (niet op openbare grond), voor de duur van de bouwwerkzaamheden;

- a) indien plaatsing bord op het bouwterrein niet mogelijk is, bijvoorbeeld bij een woningrenovatie, is reclame op de directiewagen toegestaan;
- b) plaatsing van het bord is toegestaan onmiddellijk voorafgaand aan de bouwactiviteiten op het terrein en dient na afloop van het bouwproject onmiddellijk verwijderd te worden;
- c) de oppervlakte van het bord mag maximaal 6 m² bedragen;
- d) de hoogte van de bovenkant van het bord mag zich op maximaal 4 meter boven het maaiveld bevinden;
- e) in sommige situaties mogen geen kleuren gebruikt worden, die verstorend kunnen werken op verkeerslichten, -signaleringen, etc.;
- f) geen gebruik van vlaggen als reclame;
- g) geen verwijshborden e.d. plaatsen in bermen en op/tegen straatmeubilair;

Bij de vergunningverlening voor het bouwproject wordt de aannemer in kennis gesteld van bovenstaande voorschriften inhoudende vrijstelling van de vergunningplicht mits voldaan wordt aan genoemde voorwaarden. Bij projectmatige bouw bijvoorbeeld is een tweede bord (een zogeheten "arts-impression") via vergunningverlening mogelijk.

7.6. Consequenties voor de praktijk

Bij het formuleren van bovenstaand beleid is uitgegaan van een situatie waarin er nog geen reclame aanwezig is. De Schijndelse praktijk leert dat er reeds een groot aantal reclameuitingen is geplaatst.

7.6.1. *Uitsterfconstructie*

Een schatting is dat ongeveer 75% van de aanwezige reclame-uitingen aanwezig is op basis van een door de gemeente afgegeven vergunning. Voor deze bestaande, vergunde reclame-uitingen geldt een zogeheten 'uitsterfconstructie'. Dat wil zeggen dat de rechten van de vergunninghouders worden gerespecteerd en dat de bestaande, vergunde reclame-uitingen kunnen blijven hangen c.q. staan.

Het nieuwe beleid is alleen van toepassing op nieuw aan te brengen reclame-uitingen. Wel zal een verbouwing of een wisseling van eigenaar aangepakt worden om het nieuwe beleid toe te passen.

De keuze voor een 'uitsterfconstructie' laat onverlet dat excessen gewoon aangepakt worden. Nu gekozen is voor een 'uitsterfconstructie' voor bestaande, vergunde reclameuitingen blijft de aanpak van excessen beperkt tot illegale situaties, dat wil zeggen de aanpak van aanwezige reclame-uitingen zonder vergunning. Een schatting leert dat ongeveer 25% van de aanwezige reclame-uitingen aanwezig is zonder een door de gemeente afgegeven vergunning. In deze gevallen zal de gemeente de normale handhavingprocedure volgen.

7.6.2. *Evaluatie*

De betekenis en de gevolgen van het onderdeel Reclamebeleid van deze nota zal na 1 jaar worden geëvalueerd.

8. BIJLAGEN

8.1. Burgerleden in de commissie

Nadere uiteenzetting van de keuzemogelijkheden m.b.t. burgerleden in de commissie (zie 2.3.2.)

In het streven naar een verdere vermaatschappelijking van het welstands-toezicht en ter bevordering van het draagvlak voor de welstandsadvisering heeft de staatssecretaris VROM in de Woningwet de mogelijkheid van burgerleden in de welstandscommissie opgenomen.

Bij Welstandszorg Noord-Brabant bestaat er geen directe ervaring met burgerleden in de adviescommissies. Wel werkt de organisatie met burgerleden in de jury van de welstandsprijs. Voor de jury van deze prijs zijn de afgelopen zes jaar naast vakdeskundigen bewust niet vakdeskundige burgerleden aangezocht. Enerzijds vanuit de onderkenning dat de welstandszorg een maatschappelijk belang dient, anderzijds vanuit de positieve inbreng die vanuit andere disciplines door burgerleden daarin wordt geleverd.

In een aantal stedelijke welstandscommissies is er ervaring met "burgerleden". Het betreft hier dan veelal leden, vanuit aanverwante disciplines of leden met een meer dan gebruikelijke plaatselijke kennis, bijvoorbeeld vanuit historische verenigingen, die vanuit een algemeen belang en met specifieke kennis een bijdrage leveren aan de welstandsadvisering

Optie 1

Bij de rayoncommissies van Welstandszorg Noord-Brabant, die werkzaam zijn voor meerdere gemeenten is de toevoeging van een burgerlid **per rayon** een met steden vergelijkbare en te overwegen mogelijkheid. Bewust per rayon omdat een burgerlid per gemeente leidt tot een wisseling in de samenstelling van de commissie gedurende de vergadering die het functioneren niet ten goede zal komen. Deze keuze impliceert dat alle gemeenten van het rayon hiervoor opteren en de praktische uitwerking onderling afstemmen. Door bij deze optie te kiezen voor een kortere benoemingstermijn van de burgerleden kan de participatie van burgers bij de welstandsadvisering en de rolatie van de gemeenten die het burgerlid benoemd, worden vergroot.

Optie 2

De toevoeging van burgerleden aan de commissie is facultatief. Er zou bezien kunnen worden of er wellicht ook andere mogelijkheden zijn om burgerleden effectief bij de welstandszorg te betrekken. Een mogelijkheid daartoe kan waarschijnlijk gevonden worden in de jaarlijkse evaluatie van het welstandsbeleid. Een voordeel van deze mogelijkheid is dat de inbreng dan per gemeente mogelijk is en direct van invloed kan zijn op het welstandsbeleid in de eigen gemeente.

Gelet op de complexiteit van dit onderwerp, mede in het licht van de werving, selectie, benoemingstermijnen, honorering van leden en plaatsvervangend burgerleden, wordt voorgesteld om hierover eerst een principebesluit over de te kiezen optie te nemen en de eventuele effectuering gelijktijdig met de vaststelling van het gebiedsgerichte beleid in te laten gaan.

8.2. Algemene gebiedsbeschrijvingen / bouwstenen

BOUWSTENEN SCHIJNDEL

De bebouwde omgeving bestaat uit verschillende woon- en werkgebieden zoals historische dorpscentra, na-oorlogse woonwijken en bedrijventerreinen. Er kunnen een aantal gebiedstypen onderscheiden worden die in veel gemeentes voorkomen en daarbij kenmerkende stedenbouwkundige en architectonische eigenschappen vertonen. Deze kenmerkende gebieden vormen dan ook de basis-bouwstenen van de gebouwde omgeving. Niet elk gebied zal in elke gemeente voorkomen. Sommige (zeer specifieke) gebieden zullen niet binnen deze indeling vallen. Deze bouwstenen kunnen als leidraad worden gehanteerd bij het opstellen van de gebiedsomschrijvingen voor de gemeentelijke welstandsnota.

In dit hoofdstuk worden de volgende bouwstenen van de gemeente Schijndel beschreven:

historisch gegroeide gebieden:

- H1 historische dorpsgebieden (organisch gegroeid)
- H2 historische dorps bebouwingslinten (open, perceelsgewijze bebouwing)
- H3 *historische stedelijke bebouwing (gesloten, perceelsgewijze bebouwing)*
- H4 gemengde bebouwing
- H5 *dijkbebouwing*

planmatig ontworpen woongebieden:

- W1 *gesloten bouwblokken (eind 19de begin 20ste eeuw)*
- W2 *parkachtige woongebieden*
- W3 tuindorpen en tuinwijken
- W4 woonwijken in traditionele blokverkeveling
- W5 het Nieuwe Bouwen (moderne stedenbouw, CIAM)
- W6 Forumbeweging (woonerven jaren '70-'80)
- W7 thematische inbreidingen (vanaf jaren '90)
- W8 thematische uitbreidingswijken (metaforen, 90-00)
- W9 individuele woningbouw (vrije sector)

bedrijvengebieden:

- B1 *industrieterrein (grote schaal)*
- B2 bedrijventerrein
- B3 *kantorenlocatie*
- B4 perifere detailhandel

groene gebieden:

- G1 parken, groengebieden en sportcomplexen
- G2 buitenplaatsen, landgoederen
- G3 boerenerven – agrarisch buitengebied
- G4 natuurgebieden
- G5 recreatieparken en vakantiewoningen

bijzondere bebouwingsthema's:

- T1 *hoogbouw*
- T2 *winkelcentrum*
- T3 instituten

De *schuingedrukte bouwstenen* komen in de gemeente Schijndel niet voor.

Bouwstenenkaarten

De volgende bouwstenenkaarten zijn in deze bijlage opgenomen:

Gebied	Datum	Schaal	Formaat
Schijndel kom	5 november 2003	1 op 12.500	A3
Schijndel totaal	13 oktober 2003	1 op 25.000	A3

H1 historische dorpsgebieden (organisch gegroeid)

Veel Brabantse dorpen zijn ontstaan als agrarische nederzettingen. Iedere regio heeft zijn eigen typen, zoals de brinkdorpen, de gestrekte langstraatdorpen en wegdorpen bij jonge ontginningen. Daarnaast zijn er ook dorpen met een andere ontstaansgeschiedenis, zoals marktplaatsen, strategische vestigingen of nederzettingen met een meer industriële oorsprong.

De oude dorpsgebieden kenmerken zich door relatief open en kleinschalige bebouwing met daarbinnen een zekere variatie. Op enkele plaatsen en met name langs kruisingen van belangrijke wegen komt verdichting voor. Naast wonen zijn er functies als detailhandel en ambachten. In sommige gevallen treffen we nog oude molens, kerken en boerderijen aan. Het oorspronkelijke dorpsgebied van Schijndel vormt een waardevolle gebied in het huidige beeld van de gemeente. Het vormt de historische context van veel objecten van cultuurhistorische waarde, zijn belangrijke schakels binnen het wegennetwerk en ondersteunen de oriëntatie binnen de gemeente. Karakteristiek voor het centrum is de Sint Servatiuskerk, het deel van de Hoofdstraat, voornamelijk ingericht als winkelgebied en de Markt met het gemeentehuis. De aaneengesloten bebouwing aan de Hoofdstraat bestaat uit twee lagen met een kap, evenwijdig aan de straat. Elk pand heeft een eigen stijl, karakter, materialisering en detaillering.

De straten eromheen bestaan uit een open bebouwing, waarbij de panden in verschillende rooilijnen zijn geplaatst, een divers beeld oplevert door de afwisselingen van kappen, stijlen en bouwlagen.

Op de Markt zijn diverse na oorlogse grotere bouwblokken aanwezig. De straten, gelegen achter de Markt zijn niet in een rooilijn geplaatst, waarbij elk pand een eigen karakter heeft door o.a. de kapvorm en de bouwstijl

H2 historische dorps bebouwingslinten (open, perceelsgewijze bebouwing)

Langs de oudere hoofdwegen en uitvalswegen zijn vanuit de historische bebouwingkernen in de loop der tijd bebouwingslinten ontstaan. Ook ontstonden langs secundaire landwegen op strategische plekken bebouwing.

Veel van deze bebouwingslinten zijn later opgenomen in nieuwe wijken. De oorspronkelijke samenhang is in het wegennet van Schijndel nog duidelijk herkenbaar, soms zijn het slechts fragmenten in een nieuwe omgeving, bijvoorbeeld in de Bunderstraat. Aan het beeld van deze routes is de ontstaansgeschiedenis van de gemeente binnen de oorspronkelijke landschappelijke omgeving af te lezen.

De bebouwing heeft een voornamelijk open maar divers karakter. De woningen worden gekenmerkt door hun eigen stijl, de verschillende afmetingen en de positionering op het kavel. De bebouwing heeft voornamelijk een woonfunctie, incidenteel komen ook andere functies, zoals winkels e.d. voor.

H4 gemengde bebouwing

In en rondom de historische kern en linten heeft in de loop der tijd een verdichting van de bebouwing plaatsgevonden. Omdat deze verdichting een langere periode besloeg, zijn uiteenlopende stedenbouwkundige en architectonische principes toegepast. Het resultaat daarvan is een gevarieerd bebouwingsbeeld met een rafelige stedenbouwkundige structuur. De bebouwing heeft een voornamelijk open karakter, waarbij diverse functies in de panden zijn gevestigd. Typend voor deze gebieden is de aanwezigheid van bijzondere panden en functies. Met name de molen, de aanwezigheid van de winkels in de Molenstraat, maar ook de meer eenduidige woningbouw in de Pegstukken, de Boterweg en de Melkweg.

8.2.1. CATEGORIE W: WOONGEBIEDEN

W3 tuindorpen en tuinwijken

In de eerste helft van de twintigste eeuw zijn diverse complexen in het kader van de volkswoningbouw gerealiseerd. Velen daarvan kunnen worden getypeerd als tuindorpen. Kenmerkend is dat ze oorspronkelijk als samenhangend geheel zijn ontworpen met specifieke architectonisch/stedenbouwkundige kenmerken. In de dorpen treft men de volkswoningbouw vaak aan in kleine clusters aan 'gewone' straten. De architectuur is overwegend ingetogen en sober van opzet met een verfijning in de kleuroepassing en detaillering. De complexen zijn in hun oorspronkelijke opzet zowel stedenbouwkundig als architectonisch met zorg ontworpen. Door de samenhang binnen de complexen en de groene inrichting van de straten, pleintjes en voorerven is een aangenaam en vriendelijk omgevingsbeeld ontstaan.

In de loop der jaren is de oorspronkelijke inrichting van deze wijken vaak gewijzigd om tegemoet te komen aan de behoefte aan parkeerplaatsen, veilige speelplaatsen en (meer) groen. Daarnaast staat het karakteristieke beeld van de woningen onder druk door de behoefte aan modernisering en vergroting van de woningen. De samenhang binnen de complexen kan daarbij worden aangetast wanneer woningen individueel worden gerenoveerd of gewijzigd.

In Schijndel komen enkele complexen van deze woningtypologie voor, onder andere aan de Deken Baekerstraat en de omgeving van de Wilgenstraat. Deze complexen bestaan uit woningen van een laag met een kap evenwijdig aan de straat. Verschillende woningtypologieën komen naast elkaar voor, bijvoorbeeld rij-woningen en twee onder een kap. De woningen hebben een heldere en sobere opzet, waarbij in het dakvlak de kleine dakkapellen opvallen.

W4 woonwijken in traditionele blokverkaveling

In de jaren '50, '60 en '70 zijn veel uitleggebieden gerealiseerd met een eenvoudig patroon van rechte straten met een symmetrisch straatprofiel en bomen op de trottoirs. Langs deze straten zijn woningen gebouwd, veelal in rijtjes van drie of meer, afgewisseld met dubbele en vrijstaande woningen in sommige gevallen met lage flatgebouwen. Soms is sprake van een geclusterde stedenbouwkundige opzet, waarbij sommige buurten doen denken aan de tuindorpen van voor de Tweede Wereldoorlog. De samenhang in het straatbeeld ontstaat onder meer door een ingetogen materiaal- en kleurgebruik.

Kenmerkend zijn het blokvormig stratenpatroon en het straatgericht wonen. De straathoeken zijn open, waarbij de woningen veelal een duidelijk onderscheid hebben tussen voorgevel en zijgevel. Rust in het bebouwingsbeeld ontstaat door de eenvoudige hoofdmassa's en kapvormen, zoals zadeldaken en soms schilddaken. De herhaling van gelijkvormige koppen van bouwblokken geven een karakteristiek beeld naar zijstraten. Voor- en zijtuinen zijn gescheiden van de openbare ruimte door eenvoudige, lage erfafscheidingen. Aanbouwen aan achtergevels en dakkapellen/dakopbouwen voegen zich soepel binnen de hoofdkarakteristiek van het bebouwingsthema.

Veel van de woongebieden in Schijndel hebben een overzichtelijk, rustig en relatief groen karakter. De aanwezige complexen zijn in hun oorspronkelijke opzet architectonisch en stedenbouwkundig met zorg ontworpen. Bijvoorbeeld de wijk ten zuiden van de Wijbosscheweg, de omgeving van de Oost-Frieslandstraat, de Beemd en het gebied ten oosten van de Bunderstraat.

Verstoringen van het bebouwingsbeeld doen zich met name voor bij hoekwoningen omdat aanbouwen, bijgebouwen en schuttingen in de zijtuinen vaak op gespannen voet staan met de stedenbouwkundige karakteristiek van de woonwijk. Wanneer woningen afzonderlijk aan particulieren zijn verkocht bestaat het gevaar dat de architectonische samenhang in het straatbeeld langzamerhand verdwijnt. Uitgifte van openbaar groen aan particulieren kan leiden tot een verstoring van de ruimtelijke samenhang.

W5 het Nieuwe Bouwen (moderne stedenbouw, CIAM)

In de jaren '60 en '70 wordt een aantal woongebieden gerealiseerd die geïnspireerd zijn op de ideeën van het Nieuwe Bouwen. In de opbouw van de gebieden is een duidelijke functiescheiding aangebracht tussen wonen, werken, winkelen, groen en verkeer. In het verkeers-systeem is een duidelijke hiërarchie aanwezig in ontsluitingswegen, woonstraten en autovrije zones. Vaak treffen we experimentele verkavelingsvormen aan, zoals strokenverkaveling en hofverkaveling, waarbij parkeren wordt geconcentreerd en autovrije woonstraten ontstaan. De gebouwen en gebouwcomplexen bestaan uit eenvoudige, rechthoekige bouwblokken die als abstracte composities in de open ruimte zijn geplaatst. Herhalingen van gelijke complexen op, ook wel 'stempels' genoemd, treden op. Stempels zijn veelal opgebouwd uit een mix van bungalows, rijenhuizen en flatgebouwen waarbij de hogere bouwmassa's aan de randen zijn geplaatst met laagbouwcomplexen daartussen. In de gebieden is veel open ruimte voor verkeer, groen en waterpartijen.

De industriële bouwmethoden bepalen het uiterlijk van de architectuur. Soms liggen geprefabriceerde bouwdelen en zelfs betonskeletten in het zicht. Veel rijtjeshuizen zijn voorzien van een langskap en in de vrije sector clusters zijn vooral semi-bungalows gebouwd in traditionele stijl; vrijstaand, één/twee bouwlagen met kap.

De waarde van deze wijken schuilt vooral in de stedenbouwkundige opzet; de ruime, groene aanleg en de compositie van bouwmassa's in de doorlopende open ruimte. De architectonische waarde van de verschillende gebouwcomplexen verschilt onderling sterk. Het oorspronkelijke beeld van de woningen staat vaak onder druk door de behoefte aan modernisering en vergroting van de woningen en de woonomgeving.

De wijk aan de Boschweg zuid west bestaat voornamelijk uit rijwoningen en twee onder een kap woningen. Het zijn eenduidige vormen, bestaande uit twee lagen en een zadeldak evenwijdig aan de straat. De materialisering bestaat voornamelijk uit de geel / rode baksteen, de antraciet pannen, de witte houten kozijnen en de houten planken die in de gevel als vlak aanwezig zijn.

W6 Forumbeweging (woonerven jaren '70-'80)

Als reactie op de blokverkaveling en de invloed van de "modernen", die als te zakelijk en monotoon werden ervaren, ontstaat in de jaren '70 de Forumbeweging, die aandacht vraagt voor de menselijke schaal en maat van nieuwe woongebieden. De woongebieden uit deze periode hebben een grillig stratenpatroon en weinig doorgaande wegen. De woningen zijn meestal geclusterd rondom woonerven waarbij een duidelijk onderscheid tussen voor- en achterkanten ontbreekt. De wijken, maar ook delen daarvan zijn sterk naar binnen gekeerd. Een groot aantal van de woningen is niet straatgericht maar georiënteerd op de privé-tuin. Er komen veel variaties voor in de vormgeving openbaar-privé. De architectuur van de woningen is relatief ingetogen en sluit aan bij de jaren 70 mode; donkere, semi-ambachtelijke materialen; bruin hout, rode baksteen en donkere pannen.

De waarde van deze wijken schuilt voornamelijk in de stedenbouwkundige opzet; de ruime groenstructuren die het beeld van de wijken bepaalt. Ook de kleine schaal van de bebouwing en de variatie zijn aantrekkelijk. Waar schuren voor het huis zijn geplaatst ontstaan soms rommelige situaties. Het zicht op de achtertuinen kan een negatieve invloed hebben op de kwaliteit van het openbaar gebied. In grotere wijken ontbreken veelal visueel-ruimtelijke aanknopingspunten voor de oriëntatie.

In Schijndel zijn een aantal wijken, verder gelegen van het centrum volgens deze opzet ontworpen. Dit zijn Plein, de Borne, de Boschweg (noord-oost) en Grevekeur. Elke wijk heeft een eigen karakteristiek, waarbinnen eigen variaties zijn toegepast. Deze variaties liggen op het stedenbouwkundige en architectonische vlak. De orthogonale structuur van Grevekeur en de Boschweg noord-oost staat tegenover de meer organische structuren van Plein en de Borne.

Architectonisch ontstaan diverse beelden, waarbij de woningtypologie en de samenhang in kleur, materiaal en detaillering een rol speelt. De samenhang is voornamelijk in Grevekeur en Plein duidelijk herkenbaar.

Typerend is de traditionele opzet van de woningen: rood / geel metselwerk, schuine pannen daken en houten kozijnen. De woningtypologieën die te onderscheiden zijn de rijwoningen, de geschakelde woningen, de twee onder een kap woningen, maar ook vrijstaande woningen in b.v. de Borne. Karakteristiek zijn de lage goten aan de voorzijde van de woningen, waardoor een lang dakvlak ontstaat.

W7 thematische inbreidingen (vanaf jaren '90)

Deze nieuwe woongebieden worden gebouwd binnen bestaande kernen op stukken grond die vrij komen door verlies van functie (veelal oude bedrijvigheid, ziekenhuizen e.d.). Ze zijn marktconform gebouwd en krijgen een duidelijke imago mee dat ondermeer naar voren komt in een uitgesproken architectuur. Bij de ontwikkeling van de gebieden wordt veel aandacht besteed aan de architectonisch/ stedenbouwkundige uitstraling. In de verkavelingsopzet wordt weer gestreefd naar een helder onderscheid tussen openbaar en privé. Enkele inbreidingen in historische dorpsgebieden zijn als hofjes op binnengebieden ontwikkeld.

Bij de ontwikkeling van deze gebieden is veel aandacht besteed aan de architectonisch/stedenbouwkundige uitstraling. In reactie op de monotone architectuur van de na-oorlogse woningbouw heeft de nieuwe woonbebouwing een frisse en gevarieerde uitstraling. De inrichting van de openbare ruimte is veelal met zorg ontwikkeld.

In de gemeente Schijndel zijn een aantal complexen van woningen gebouwd die een heldere stedenbouwkundige opzet hebben. Voorbeelden zijn de Lambertushof en het Aletta Jacobshof. Het Lambertushof is een complex, dat qua massa in verhouding met de omgeving staat, maar een eigen karakter heeft. Het complex bestaat uit twee bouwlagen met een kap, waarbij op de hoeken een verbijzondering is aangebracht d.m.v. een patio.

Het Aletta Jacobshof bestaat uit een gekromde verkaveling aan een straat, waarbij de woningen meedraaien. De seriematige woningen zijn allen identiek, en worden gekarakteriseerd door de grote daken, de brede witte boeiboorden en de dakkapellen aan de voorzijde.

W8 thematische uitbreidingswijken (metaforen – vanaf jaren '90)

Als reactie op de naoorlogse architectuur en stedenbouw vindt eind jaren '80 een omslag plaats in het ontwerp van nieuwe woongebieden. Ook de veranderende volkshuisvestingsopgave is hierop van invloed. De woningnood is achter de rug en er wordt meer marktconform gebouwd. De nieuwe woongebieden krijgen een duidelijke imago mee dat ondermeer naar voren komt in een uitgesproken architectuur. Soms wordt teruggegrepen op architectuurstijlen uit het verleden. Er ontstaan buurten met geheel verschillende architectuur, bijvoorbeeld van neo-traditioneel (jaren 30-stijl) tot neo-modern (kubistische, staal, beton, glas).

Bij de ontwikkeling van deze gebieden wordt veel aandacht besteed aan de architectonisch /stedenbouwkundige uitstraling. Per blok, straat of buurt komen vaak meerdere typen woningen voor. In de stedenbouwkundige opzet van de wijken krijgen de verschillende architectuurthema's een bewuste plek toegewezen, zodat ook het beeld van de wijken als geheel wordt ondersteund. Enkele grote lijnen, die soms teruggrijpen op een historische route, verbinden visueel de buurten binnen een wijk. In de verkavelingsopzet wordt in tegenstelling tot de wijken uit de voorgaande decennia weer gestreefd naar een helder onderscheid tussen openbaar en privé. Er worden weer echte woonstraten en bouwblokken gemaakt, waarbij de voorzijde is gericht naar de straat en in de binnengebieden aan de achterzijde de private achtertuinen zijn gelegen.

In Schijndel zijn in diverse tijdsperioden verschillende woonwijken ontstaan met ieder een eigen karakter. Enkele zijn zeer expressief qua architectuur en uitstraling, maar er zijn ook wijken met een meer sobere en eenduidige architectuur aanwezig.

Hulzebraak is tot stand gekomen in samenwerking met een supervisor, dit heeft tot een samenhangend beeld geleid waarbij de afwisseling van stijlen is gedoseerd. In de wijk is veel seriematige woningbouw toegepast. De stijlen die in de wijk zijn gebruikt, verlopen van eigentijds tot traditioneel / historiserend. De school is qua architectuurbeeld en schaal geïntegreerd in de wijk.

In de wijk Beemd noord is het openbare gebied ruim opgezet, het water loopt de wijk in. De woningen zijn traditioneel gebouwd, met twee lagen en een kap, waarbij wit metselwerk is toegepast en overwegend donkere pannen.

Andere wijken, zoals Hoevenbraak noord en delen van Hopstraat behoren minder tot de thematische woonwijken, maar zijn voornamelijk door het tijdsbeeld bepaald. Veel woningen zijn voorzien van een zadeldak of een wolfskap, waarbij een sobere detaillering is toegepast.

W9 individuele woningbouw (vrije sector)

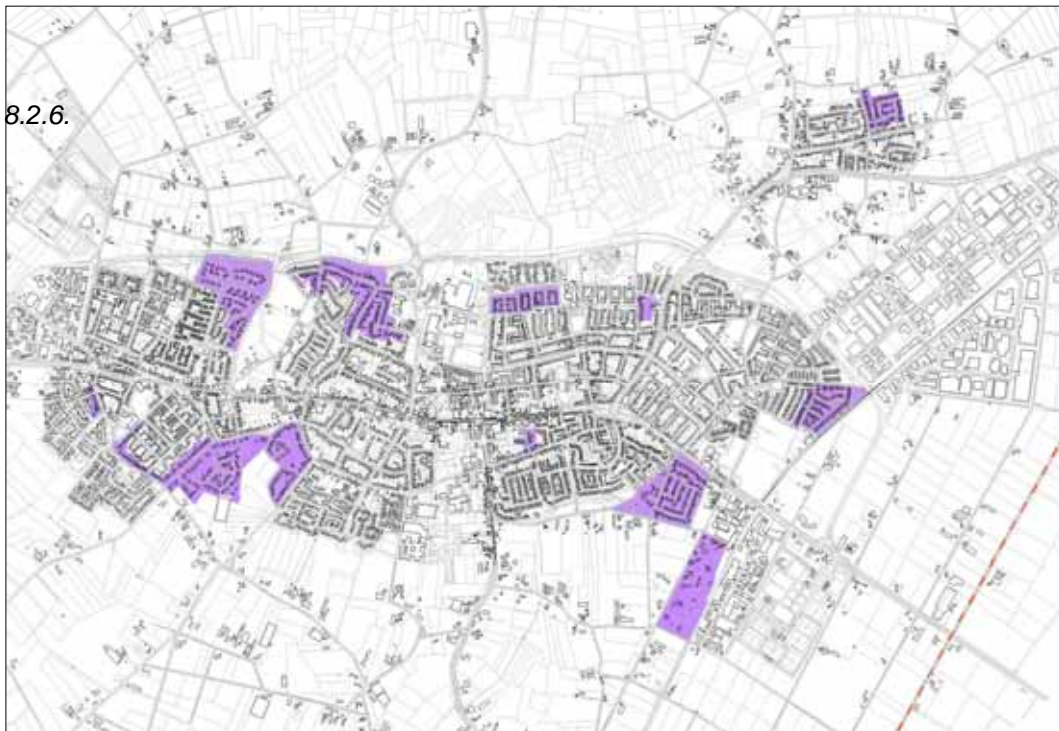
Individuele woningbouw bestaat uit veelal vrijstaande, gevarieerde woningen van één of twee bouwlagen met kap. De straten en buurten hebben een groen, en vaak dorps karakter. In de loop der jaren zijn de invloeden van diverse stedenbouwkundige stromingen ook in de vrije sectorwijken ingebracht.

De woningen zijn veelal individueel ontworpen en hebben daardoor een eigen en herkenbaar gezicht. Als er voldoende ruimte tussen de panden aanwezig is, wordt een afwisseling in kleur- en materiaaltoepassing als prettig ervaren. Voorbeelden zijn de woningen in de gebieden van b.p. Boschweg noord oost en de omgeving van de Kortenaerstraat. Hierbij zijn verschillende stijlen, kleuren en materialen naast elkaar toegepast. De ruimere woongebieden zijn dan ook minder kwetsbaar dan compactere woongebieden.

De wijken Hopstraat en de Beemd noordwest zijn ruim opgezet, waarbij de eenheid is gezocht in de zadeldaken en de gelijksoortige materialen. Opvallend in de Beemd is het kleine cluster woningen met een afwijkende dakvorm en materialisering.

Indien de kavels aan de krappe kant zijn en de ruimten tussen de woningen minimaal, werkt de diversiteit in het woningbeeld veelal negatief en ontstaan rommelige, onsamenvangende straten. Park Teeuwishoek is een voorbeeld hiervan, waarbij diverse stijlen naast elkaar te vinden zijn, maar relatief op een kleine afstand van elkaar. Door de diversiteit in kapvormen, kleuren e.d. ontstaat er een minder samenhangend beeld.

De laatste jaren wordt in de vrije sectorgebieden veel aandacht besteed aan de ruimtelijke kwaliteit o.a. in de vorm van beeldkwaliteitplannen en het werken met supervisors. Dit is in de Hulzebraak gebeurd, waarbij de onderlinge diversiteit een bepaalde samenhang vertoont en hierdoor als een geheel wordt ervaren. Een deel is in eigentijdse architectuur ontworpen en sluit naadloos aan bij de seriematige woningbouw. Terwijl ook historiserend (uit verschillende tijdspannen) is gebouwd. Hierop is de kleur, materialisering en detaillering op aangepast. De donker rode stenen, het antraciet pannendak, de witte kozijnen en de daarbij behorende detaillering.

CATEGORIE B: BEDRIJFSGEBIEDEN

8.2.7.

B2 bedrijventerrein

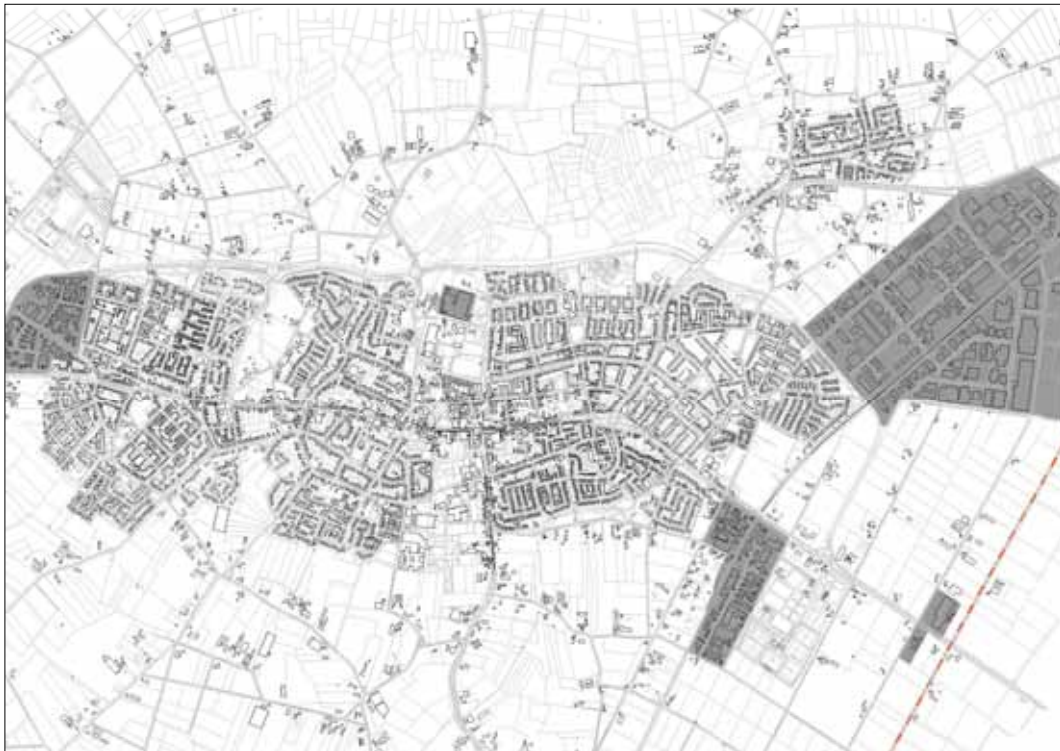
Bedrijventerreinen zijn er in veel vormen en maten. Van oorsprong kwam bedrijvigheid voor langs ontsluitingen over het water (rivieren, kanalen, weteringen) en het spoor. Later werd veel bedrijvigheid ontwikkeld langs provinciale en rijkswegen.

De bedrijventerreinen Molenheide en Rooiseheide worden gekenmerkt door de kleinschalige en zeer diverse bebouwing, waarbij enkele "vlekken" grootschalige bebouwing voorkomt.

Tevens zijn de bedrijfswoningen een veel voorkomend fenomeen op de terreinen.

De bebouwing bestaat uit eenvoudige loodsen met een klein kantoor en kantingedeelte, kantoren met een representatieve uitstraling en grotere opslagloodsen.

De laatste jaren is veel zorg en aandacht besteed aan de ruimtelijke kwaliteit van onder andere het bedrijventerrein Duin 2 en 3. De vormgeving van de bebouwing en de inrichting van de openbare ruimte en de bedrijfspercelen wordt hier geregisseerd door middel van een beeldkwaliteitplan. De uitstraling van de bebouwing is hier meer eigentijds en heeft een grotere samenhang.

8.2.8. CATEGORIE G: GROENE GEBIEDEN

G1 parken, groengebieden en sportcomplexen

Groengebieden komen verspreid in de wijken van Schijndel voor. Met name vanaf de jaren zestig werden ruime groene lobben in de stedenbouwkundige structuur opgenomen als scheiding tussen verschillende wijken of buurten.

Sportcomplexen komen van oudsher voor aan de randen van kernen. Oudere sportcomplexen zijn later ingebouwd door nieuwere uitleggebieden en daardoor midden in de bebouwde kom komen te liggen. Op deze complexen is meestal bebouwing aanwezig in de vorm van kantines met kleedlokalen, sporthallen en tribunes. Voorbeelden hiervan zijn de sportcomplexen in Hulzebraak, Rooiseheide, Beemd en Molenheide.

G3 boerenerven – agrarisch buitengebied

In Noord-Brabant treffen wij een rijke verzameling van gebieden aan die zijn ontstaan vanuit verschillend agrarisch grondgebruik. Diverse methoden van akkerbouw en veeteelt zijn in de loop der eeuwen in de vorming van het landschap tot uitdrukking gekomen en worden nu als cultuurhistorische waardevolle gebieden beschermd.

De oudere erven nemen een eigen positie in binnen het landschap. Meestal liggen ze op de overgang van hoge naar lage gronden. Het zijn clusters van relatief forse bouwmassa's; onregelmatig ten opzichte van elkaar geplaatst. Veel oude erven zijn daarnaast belangrijke schakels in de landschappelijke structuur. De oude gebouwen vormen een waardevol en cultuurhistorisch erfgoed.

De "jongere" erven liggen langs een weg. Meestal is het voorhuis naar de weg gekeerd en liggen daarachter de schuren in een rechthoekig patroon. Sommige erven maken deel uit van een bebouwingslint

De laatste jaren vindt er een ingrijpende schaalvergroting plaats in de agrarische bebouwing. De oudere, bakstenen schuren maken plaats voor grote damwand loodsen. Deze verhouden zich vaak moeizaam met de van oudsher aanwezige bebouwing en de schaal van het landschap. Ook vindt er op voormalige boerenerven een functieverhuizing plaats naar wonen en andersoortige bedrijvigheid. De oorspronkelijke karakteristiek van de erven staat hierdoor eveneens onder druk.

G4 natuurgebieden

In Noord-Brabant is vrijwel iedere vierkante meter een keer door mensenhanden bewerkt. De diversiteit in het landschap is door de verschillende wijzen van bewerking erg groot. De complexe en afwisselende geologische opbouw van Noord-Brabant draagt aan deze diversiteit sterk bij.

Nu de laatste jaren de waardering voor “de natuur” stijgt en het voor de agrariërs steeds moeilijker wordt gemaakt in Nederland bedrijf te voeren, worden steeds meer gebieden bestempeld tot natuurgebied. Instanties als Staatsbosbeheer, Stichting Natuurmonumenten en het Brabants Landschap hebben thans een groot aantal gebieden in beheer. Veelal zijn deze gebieden voor het recreërend publiek toegankelijk gemaakt door fiets- en wandelpaden. In deze gebieden komt sporadisch bebouwing voor. Het toevoegen van nieuwe bebouwing wordt van overheidswege tegengegaan. Uitgangspunt hierbij is dat natuur en bebouwing slecht samengaan en een scheiding daartussen gehandhaafd moet blijven.

Het natuurgebied in Schijndel is op te delen in bosgebied, maar ook natuurgebied in combinatie met agrarisch buitengebied (mengvorm). Het natuurgebied is voornamelijk in het noorden (nabij het kanaal) te vinden, de mengvorm eromheen en in het westen.

G5 agrarisch met recreatieve nevenactiviteiten

Verspreid over de gemeente komen recreatieve voorzieningen voor. Ook komen gebieden voor waar in eigen beheer vakantiewoningen kunnen worden gebouwd. De laatste jaren is veel ophef ontstaan omdat veel vakantiewoningen permanent worden bewoond. In Schijndel heeft het agrarisch gebied, grenzend aan de bebouwde kom, een recreatieve functie. E.e.a. is in het bestemmingsplan buitengebied en de structuurvisie vastgelegd.

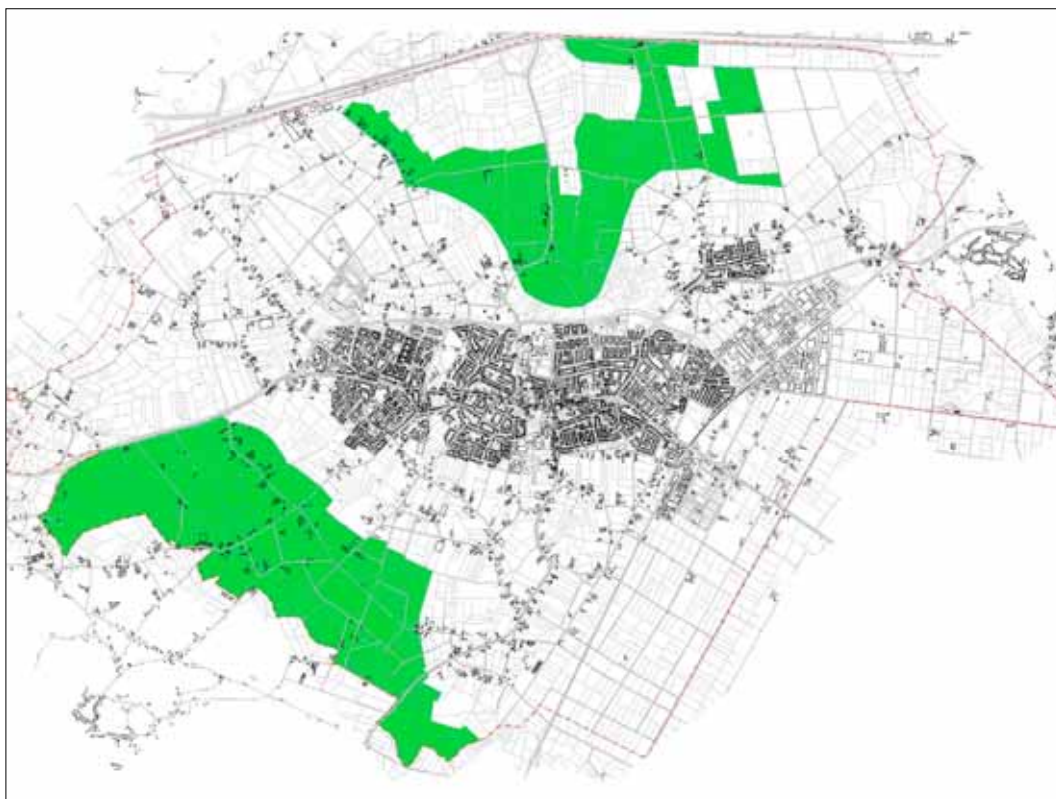
G6 stortplaats

In het oostelijk gedeelte van het buitengebied komt een stortplaats voor, die van verre een duidelijk oriëntatiepunt is in de omgeving. Deze "heuvel" met gras begroeid, heeft een geheel eigen karakter dat afwijkt van zijn omgeving.

G7 agrarisch met natuur

Deze gebieden in het noorden en het zuidwesten zijn te karakteriseren als mengvorm tussen het agrarische gebied en de natuur. De beide kenmerken van de gebieden zijn duidelijk aanwezig.

CATEGORIE T: BIJZONDERE BEBOUWINGSTHEMA'S

T3 instituten

Onder instituten worden grotere bebouwingscomplexen verstaan die min of meer solitair zijn gelegen, zoals militaire kazernes, opleidingsinstituten, verzorgingstehuizen en solitair gelegen bedrijven. De bebouwing is veelal naar binnen gekeerd en ingebed in een groene, parkachtige terreininrichting.

In Schijndel zijn veel scholen als instituten aangemerkt door hun ruime opzet en een duidelijke architectonische uitstraling.

Geomorfologie

De bodem is van groot belang geweest bij de ontwikkeling van de nederzetting Schijndel. De oude akkers van Schijndel liggen op een dekzandrug, die uitlopers naar Houtert, Molenheide en Lieseind heeft en waaraan een zwakke rug bij Hermalen evenwijdig loopt.

Het gebied ten westen van de kern wordt getypeerd als een relatief laaggelegen vlakte van ten delen verspoelde dekzanden en löss. Het gebied is erg vlak en helt wat van het zuiden naar het noorden. In het uiterste zuidwesten is een klein hoekje dekzandvlakte. Slechts twee beekdalletjes dringen met hun bovenlopen in het gebied door, de Beekse Waterloop en zijn zijtak. Geomorfologisch is deze loop niet meer zichtbaar, eveneens als de waterlopen dat op de tiendkaart van Schijndel uit 1756 te zien is, waaronder de Borne die de westkant van de dekzandrug van Schijndel ontwaterde. De globale zuidoost-noordwestrichting van het bekensysteem van de Beekse Waterloop en de Borne weerspiegelt de richting van de vlakke en meer uitgesproken dekzandruggen in dit gebied.

De bodemkaart uit 1969 geeft aan dat in het gebied lemige beekerdgronden met leem in de ondergrond overheersen. Maar ook op de bodemkaart is er geen beekdal te zien. De Molenheide is sterk verstoord door leemafgraving omstreeks 1900.

Het gebied wordt aan de zuidoost zijde begrensd door het voormalige heidegebied tussen Schijndel en Sint-Oedenrode. Dit is een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden. De bodemkaart geeft overal veldpodzol aan, met alleen in het noordelijk deel leem in de ondergrond. Het gebied is na 1850 rechthoekig verkaveld.

Geomorfologie omg. Schijndel

Geomorfologie Schijndel

A Beekdal	Beekdal
Beek zonder dal
B Dorpenrand	Lage rug
C Rug van Schijndel	Kerk
D Lemig middengebied	Kasteel
E Leemarm middengebied	

8.3. Welstandsniveaukaarten

De volgende welstandsniveaukaarten zijn in deze bijlage opgenomen:

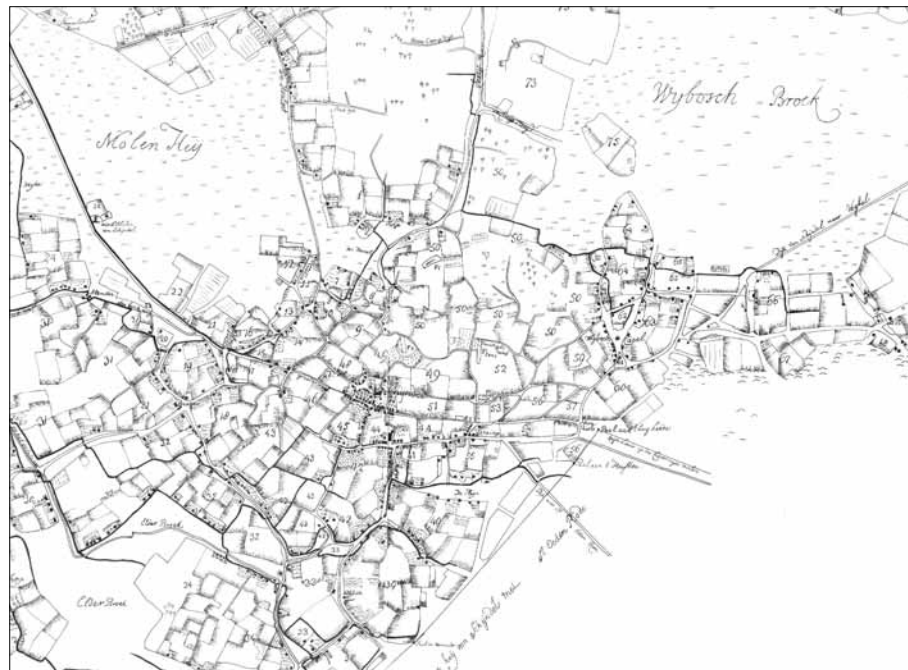
Gebied	Datum	Schaal	Formaat
Schijndel kom	17 november 2003	1 op 12.500	A3
Schijndel totaal	17 november 2003	1 op 25.000	A3

Toelichting op gebieden aangeduid als "toekomstige ontwikkelingen"

Het dynamisch karakter van het planologisch regime binnen de gemeente, is aanleiding tot het aanduiden van gebieden waar op het moment van het opstellen van de welstandsnota ruimtelijke ontwikkelingen gaande zijn of kunnen komen die af kunnen wijken van de bestaande toestand. Deze gebieden zijn op de welstandsniveaukaarten met een ruitarcering aangeduid en in de legenda aangegeven met de term "toekomstige ontwikkelingen". Eerst na besluitvorming hieromtrent krijgen deze gebieden een andere status dan beschreven in de bouwstenenkaart en de gebiedscriteria. In het voorkomende geval zullen (gewijzigde) welstandscriteria voor het betreffende gebied door de gemeenteraad moeten worden vastgesteld.

8.4. Ontstaansgeschiedenis Schijndel

Schijndel wordt voor het eerst genoemd als "Scinle" in 1299. In het betreffende document gaf Hertog Jan II van Brabant toestemming tot het oprichten van de Koevingse molen. Schijndel was eerst een hertogsdorp, tot het aan het eind van de veertiende eeuw een heerlijkheid wordt. Het in pand geven was voor de hertog een manier om geld te verwerven. Zo werd de plaats in 1454 weer hertogsdorp en in 1505 wederom voor korte tijd heerlijkheid. Karel V loste de pandschuld in 1551 in, zodat het hertogsdorp werd. In 1559 werd het voor de Laatste keer heerlijkheid. In 1612 veranderde de status weer in hertogsdorp, toen de bewoners zelf de verpanding aflosten. In 1629 kwam het aan de Staten en werd zodoende Statendorp. In 1648 werd Brisant wingewest terwijl de voorafgaande Tachtigjarige oorlog al veel schade had berokkend. In 1688 telde Schijndel slechts 1304 inwoners waarvan eenderde tot de armen behoorde. In 1740 betekende de aanleg van een keiweg over de route Den Bosch - Best Eindhoven een gevoelige economische klap, aangezien tot die tijd de hoofdroute naar beide plaatsen over Schijndel liep. Zoals in veel plaatsen in Brabant kwam het industrialisatieproces langzaam op gang in de tweede helft van de vorige eeuw en daarmee een stijging van de welvaart. De Tweede Wereldoorlog leverde veel verwoestingen op, hetgeen littekens en gedenktekens heeft achtergelaten in de gehele gemeente.

Gemeente Schijndel 1757 (gedeeltelijk)

Schijndel

Schijndel is als nederzettingvorm te omschrijven als een samengesteld lintdorp. Naast de feitelijke hoofdweg bestaat een secundaire structuur van wegen, parallel aan de hoofdweg. Deze structuur was reeds vroeg aanwezig, dat duidt op de rijkdom van Schijndel.

Niet zoals omliggende dorpen, is Schijndel niet ontstaan op een hooggelegen dekzandrug, maar juist tussen de rivierdalen van de Aa en de Dommel. Het belang van de handelsweg (Den Bosch – Eindhoven) als hoofdweg, was belangrijker dan de ligging aan de rivier. Schijndel bezat geen echt marktplein. De centrale pleinfunctie werd vervuld door het dorpsplein, dat zich op de plek van de Kluisstraat in de nabijheid van de St. Servatius bevond.

Wijbosch

De oudste sporen van bewoning zijn gevonden in deze woonkern. Zij dateren uit 6000 en 5000 jaar voor Christus. Deze sporen bestaan uit vuursteenspinners.

Bij de Wijboschweg zijn tevens potscherven en paalsporen gevonden uit de vroegere landbouwperiode, ca. 2000 voor Christus. De Romeinen hebben er hun aanwezigheid achtergelaten in de vorm van het restant van een bronzen schenkan.

Wijbosch is aan het begin van de vijftiende eeuw als nederzetting ontstaan; kerkdorp, exacter nog als schuurkerkdorp.

Gehuchten

Behalve in Wijbosch heeft men nog sporen van een Romeinse nederzetting gevonden in het gehucht Boschweg, namelijk een houten waterput.

Een van de oudste vormen van een gehucht bezet Plein. De bebouwing was hierbij gerangschikt rondom een langwerpige driehoekig plein; een akkerdorp met plaatse.

Op een kaart uit 1757 is nog goed te zien hoe dit plein, met het erdoorheen stromende beekje kon dienen als drenkplaats voor het vee. Latere ontginningen en wijzigingen in het stratenpatroon hebben de vroegere opzet vrijwel onherkenbaar gemaakt.

In Schijndel zijn er enkele gehuchten die gevormd worden door verspreide boerderijen met de akkers direct rondom, "bogten" of "kampen" geheten. Het landschapstype dat hierdoor ontstaat wordt kame- of hoevenlandschap genoemd. Dit is een der oudste nederzettingenvormen. Veel van de gehuchten die op het gebied van de oude akkerbouwlanden staan, behoren tot dit type. Dit zijn de gehuchten Bogaard, Borne, Broekstraat, Hermalen, Achterste Hermalen, Hoeves, Lieseind, Oetelaar, Olie-eind, Schootse Hoek, Schutsboom-Boschweg, Vogelenzang, Vossenbergh. Houterd behoort ook tot deze typologie, maar is dichter bebouwd.

De Bodem van Elde is een voorbeeld van een gehucht dat is ontstaan in een marginale setting bij slechtere gronden.

Historische wegekaart, monumenten, plekken en knooppunten

Structuurbeeld

In het huidige ruimtelijk beeld van de gemeente Schijndel zijn kenmerkend de historische kern met de daaromheen gelegen woonwijken, het open, groene landschap met daarin de kern Wijbosch en een groot aantal gehuchten.

Bebouwing

De bebouwingsstructuur van Schijndel is door de eeuwen heen langs de bestaande straten geconcentreerd en verdicht. Planmatig samenhangende bebouwing en sterke wijzigingen van de bestaande structuur zijn na de Tweede Wereldoorlog gerealiseerd.

Industrie

De industrie is op een aantal plekken in de gemeente geconcentreerd op de industrieterreinen. Dit zijn de industrieterreinen Duin, Molendijk, Nieuwe Molenheide en Rooiseheide. Deze terreinen grenzen aan het (open) buitengebied en zijn vanaf ver duidelijk aanwezig in het landschap.

Infrastructuur

De belangrijkste wegen in de gemeente zijn de (historische) wegen in en vanaf de kern naar de omliggende gemeenten, Sint-Oedenrode, Schijndel, Sint-Michielsgestel, Heeswijk en Veghel. De wegen worden gekarakteriseerd door het bochtige verloop, de greppels of sloten aan weerszijden en de omzoming door populieren.

Het oude wegenpatroon is grotendeels herkenbaar. Na de Tweede Wereldoorlog zijn grootschalige wijzigingen opgetreden, zoals de aanleg van een marktplein, de aanleg van het Plein 1944, de Structuurweg. In de loop van de jaren werd het wegenpatroon sterk uitgebreid door de aanleg van woonwijken in de jaren 1950 en 1960. De schaal en de aanleg is aangepast op de bestaande structuur, met ruim opgezette beboste lanen.

Spoorwegen

De gemeente bezit een goederenspoorlijn met een stationgebouw. Van 1873 tot 1955 maakte Schijndel deel uit van het "Duitse lijntje", de route Schijndel – Wezel. Na de opheffing van de spoorlijn is het station tot woonruimte omgebouwd en de rails zijn blijven liggen.

Waterwegen

Voor Schijndel was de Aa tot de aanleg van de Zuid-Willemsvaart de belangrijkste rivier. Behalve de Aa zijn er enige beken, de Biezenloop, de Dungense- en Beekse Waterloop. Andere wateren van natuurlijke oorsprong,

zijn te vinden in het gebied van de oude Molenheide, deze dienen nu als zwembad en visvijver.

Overig

De hoogspanningsleiding is aanwezig in het open landschap en loopt vanaf het noorden naar het zuid-oosten.

Structuurkaart gemeente Schijndel

8.5. Begrippenlijst

A

Aanbouwen: Grondgebonden toevoeging meestal van één bouwlaag aan een gevel van een gebouw.

Aangekapt: Met kap bevestigd aan dakvlak.

Aardkleuren: Zie aardtinten

Aardtinten: Rood/bruine tinten.

Achtergevellijn: Denkbeeldige lijn die strak loopt langs de achtergevel van een gebouw tot aan de perceelsgrenzen

Achterkant: De achtergevel, het achtererf en het dakvlak aan de achterzijde van een gebouw; de zijgevel, het zijerf en het dakvlak aan de zijkant van een gebouw voor zover die zijde (zijdelings) niet gekeerd is naar de weg of het openbaar groen

Afdak: Hellend dak, hangend of op stijlen aangebracht tegen een gebouw of een muur, om als gedeeltelijke beschutting te dienen.

Afstemmen: In overeenstemming brengen met.

Antennedrager: Antennemast of andere constructie bedoelt voor de bevestiging van een antenne.

Antenne-installatie: Installatie bestaande uit een antenne, een antennedrager, de bedrading en de al dan niet in een techniekkast opgenomen apparatuur, met de daarbij behorende bevestigingsconstructie.

Asymmetrische kap: Zadeldak met twee ongelijke dakvlakken.

Authentiek: Overeenstemmend met het oorspronkelijke, origineel, eigen kenmerken dragend, oorspronkelijk.

B

Band: Horizontale versiering in de gevel in afwijkend materiaal, meestal natuursteen, kunststeen of baksteen

Bebouwing: Eén of meer gebouwen en/of andere bouwwerken.

Beschot: Houten bekleding van een muur, inwendig als een lambrisering, meestal niet tot de volle hoogte.

Bedrijfsbebouwing: Gebouwen ten behoeve van bedrijven zoals hallen, werkplaatsen en loodsen; hebben meestal een utilitair karakter.

Behouden: Handhaven, bewaren, in stand houden.

Belendende: Naastgelegen, (direct) grenzend aan.

Bijgebouwen: Grondgebonden gebouw meestal van één bouwlaag dat los van het hoofdgebouw op het erf of kavel staat; meestal bedoeld als schuur, tuinhuis of garage.

Blinde wand, muur of gevel: Gevel of muur zonder raam, deur of andere opening.

Boeiboord: Opstaande kant van een dakgoot of dakrand, meestal uitgevoerd in hout of plaatmateriaal.

Boerderij: Gebouw/gebouwen op een erf met een (oorspronkelijk) agrarische functie en het daarbij horende woonhuis.

Borstwering: Lage dichte muur tot borsthoogte.

Bouwblok: Een geheel van geschakelde bebouwing.

Bouwen: Het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen of het vergroten van een bouwwerk.

Bouwlaag: Horizontale reeks ruimten in een gebouw.

Bouwvergunning: Vergunning als bedoeld in artikel 40, eerste lid van de Woningwet.

Bouwperceel: Een aaneengesloten terreinoppervlak, waarop krachtens het plan een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegestaan.

Bouwwerk: Algemene benaming voor alle soorten gebouwde objecten.

Bovenbouw: Bovenste, uit een oogpunt van gebruik meestal belangrijkste gedeelte van een gebouw, meestal in tegenstelling tot de onderbouw, het dragende gedeelte, fundament.

Bungalow: Meestaal vrijstaande woning waarvan alle vertrekken op de begane grond zijn gesitueerd.

C

Carport: Afdak om de auto onder te stallen, meestal bij of grenzend aan een woning.

Classicisme: Stroming in de bouwkunst, bouwstijl.

Conformeren: Zich voegen naar, gelijkvorming maken, aanpassen aan, afstemmen op.

Context: Omgeving, situatie, geheel van omringende ruimtelijke kenmerken.

Contrasteren: Een tegenstelling vormen.

D

Dak: Overdekking van een gebouw of onderdeel ervan, bestaande uit één of meer hellende vlakken (schilden) of uit een horizontaal vlak.

Dakafdekking: Vlak of hellend dak van een gebouw, waarop dakbedekking is aangebracht.

Dakhelling: De hoek van het dakvlak.

Dakkapel: Ondergeschikte toevoeging aan een dakvlak, vooral bedoeld om de lichttoevoer te verbeteren en het bruikbaar woonoppervlak te vergroten.

Daknok: Hoogste punt van een schuin dak. Horizontale snijlijn van twee dakvlakken, de hoogste lijn van het dak

Dakopbouw: Een toevoeging aan de bouwmassa door het verhogen van de nok of dakrand van het dak, die het silhouet van het oorspronkelijke dak verandert.

Dakraam: Raam in een dak.

Daktrim: Afwerking bovenzijde dakrand ten behoeve van waterkering.

Dakvlak: Een vlak van het dak/kap.

Dakvoet: Laagste punt van een schuin dak. Het snijpunt van de daklijn en de onderliggende gevellijn.

Damwandprofiel: Metalen beplatingmateriaal met een damwandprofilering.

Detail: Ontmoeting/aansluiting van verschillende bouwdelen zoals gevel en dak of gevel en raam.

Detailering: Uitwerking, weergave van de verschillende onderdelen c.q. aansluitingen.

Diversiteit: Verscheidenheid, afwisseling, variatie.

Dragers en invulling: De drager is de constructie van een gebouw, waaraan de invulling is toegevoegd om te beschermen tegen weer en wind (heeft vooral betrekking op gebouwen uit de jaren vijftig en zestig, waarbij het verschil tussen drager en invulling werd gebruikt om de woning in een groot gebouw of rij huizen te onderscheiden).

E

Ensemble: Architectonisch en stedenbouwkundig compositorisch geheel.

Erf: Al dan niet bebouwd perceel of een gedeelte daarvan dat direct is gelegen bij een gebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, en, voor zover een bestemmingsplan van toepassing is, de bestemming deze inrichting niet verbiedt.

Voorerf: gedeelte van het erf dat aan de voorzijde van het gebouw is gelegen

Achtererf: gedeelte van het erf dat aan de achterzijde van het gebouw is gelegen

Zijerf: gedeelte van het erf dat aan de zijkant van het gebouw is gelegen

Eerste verdieping: Tweede bouwlaag van de woning of het woongebouw, een souterrain of kelder niet daaronder begrepen.

Erker: Kleine toevoeging van meestal één bouwlaag aan de gevel van een gebouw, op de begane grond meestal uitgevoerd in metselwerk, hout en glas.

F

Flat: Groot gebouw met meerdere verdiepingen/woonlagen. De appartementen in de flat zijn meestal gelijkvloers en worden op hun beurt flat of flatjes genoemd.

G

Galerij: Gang aan de buitenkant van een (flat)gebouw die toegang verschaft tot de afzonderlijke woningen.

Gebouw: Elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

Gepotdekseld: Horizontaal gedeeltelijk over elkaar vallende gevelbeplating (oorspronkelijk houten planken).

Gevel: Verticaal scheidingsvlak van een gebouw tussen buiten en binnen.

(Gevel)geleding: Onderverdeling van de gevel in kleinere vlakken. Verticale, horizontale of figuratieve indeling van de gevel door middel van gevelopeningen, metselwerk, verspringingen of andere gevelkenmerken en -detaileringen.

Gevelmakelaar: Decoratieve bekroning van een geveltop.

Goot: Waterafvoer, veelal tussen gevel en dakvlak.

Goothoogte: Zie bepalingen gemeentelijk bestemmingsplan

Gootklos: Zie klossen.

Gootlijn: Veelal horizontale lijn die een goot of meerdere goten aan de gevel vormen.

H

Hoekaanbouw: Grondgebonden toevoeging meestal van één bouwlaag aan de hoek van een gebouw.

Hoek- en kilkeper: snijlijn van twee aansluitende dakvlakken.

Hoofdgebouw: Een gebouw, dat op een bouwperceel door zijn constructie of afmetingen als belangrijkste bouwwerk valt aan te merken

I

Installatie: set van beeld- en/of geluidsapparatuur, het aanbrengen van technische toestellen (montage) en/of deze toestellen zelf

K

Kap: Samenstel van houten, ijzeren of betonnen onderdelen dat de dakbedekking draagt.

Kavel: Grondstuk, kadastrale eenheid.

Keper: Snijlijn van twee aansluitende dakvlakken.

Kern: Veelal kleinschalig stedelijk gebied, ook wel centrum van een dorp of stad.

Klossen: Uit de muur stekende houten of gemetselde blokjes ter ondersteuning van uitstekende onderdelen van een gebouw zoals dakgoten.

Koofbord: Gebogen vlak dat de overgang vormt van een vlakke zoldering of vlak plafond naar de muur.

Kop: In het algemeen gebruikt om de smalle kant van een rechthoekige vorm aan te duiden, bijvoorbeeld bij een gebouw.

L

Lak: Afwerklaag van schilderwerk.

Landschappelijke waarde: De aan een gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het waarneembare deel van het aardoppervlak, dat wordt bepaald door de onderlinge samenhang en beïnvloeding van (niet levende en levende) natuur.

Latei: Draagbalk boven gevelopening.

Lessenaarsdak: Dak met één hellend, niet onderbroken, dakvlak.

Lichtkoepel: Raamconstructie meestal in een plat dak, in de vorm van een koepel.

Lichtstraat: Langgerekte, uit segmenten samengestelde lichtkoepel.

Lijst: Een meestal versierde en geprofileerde rand als bekroning van de bovenzijde van een gevel. Kroonlijst, gootlijst.

Lineair: Rechthoekig, langgerekte.

Lint(bebouwing): Langgerekte lijn van (veelal vrijstaande) bebouwing langs een weg of waterverbinding.

Luifel: Afdak buiten tegen de muur van een gebouw aangebracht en verder niet ondersteund, meestal boven een deur, raampartij of gehele pui.

M

Maaiveld: Bovenzijde van het terrein dat een bouwwerk omgeeft, de grens tussen grond en lucht, de gemiddelde hoogte van het terrein, grenzend aan de gevels, op het tijdstip van de aanvraag om bouwvergunning.

Mansardekap: Een dak met aan twee zijden onder een stompe hoek geknikt of gebroken dakvlak.

Markies: Opvouwbaar zonnescherm.

Massa: Zichtbaar volume van bebouwing.

Metselverband: Het zichtbare patroon van metselwerk.

Middenstijl: Verticaal deel in het midden van een deur- of raamkozijn.

Monument: Aangewezen onroerend goed als bedoeld in artikel 3 van de Monumentenwet 1988, zoals deze luidt op het tijdstip van het in ontwerp ter inzage leggen van het ontwerp van dit plan.

Muurdam: Op de erfgrans aan de gevel gemetselde muur.

N

Natuurlijke waarde: De aan een gebied toegekende waarde, gekenmerkt door geologische, geomorfologische, bodemkundige en biologische elementen, zowel afzonderlijk als in onderlinge samenhang.

Negge: Het vlak c.q. de maat tussen de buitenkant van de gevel en het kozijn.

O

Ondergeschikt: Voert niet de boventoon.

Onderbouw: Het onderdeel van een gebouw; heeft meestal betrekking op de begane grond van een huis met meerdere verdiepingen.

Ontsluiting: De toegang tot een gebouw, gebied of een terrein.

Oorspronkelijk: Origineel, aanvankelijke vorm, authentiek.

Oorspronkelijke gevel: Gevel van een gebouw zoals deze nieuw is gebouwd.

Openbaar groen: Met het openbaar groen wordt bedoeld hetgeen daaronder in het normale spraakgebruik wordt verstaan, zoals parken plantsoenen en speelveldjes, die het gehele jaar (of een groot deel van het jaar) voor het publiek toegankelijk zijn. Een weiland, bos of water kan in dit verband niet worden aangemerkt als openbaar groen.

Orthogonaal: Rechthoekig.

Oriëntatie: De hoofdrichting van een gebouw.

Overkapping: Kapconstructie

Overstek: Bouwdeel dat vooruitsteekt ten opzichte van het eronder gelegen deel.

P

Paneel: Rechthoekig vlak, geplaatst in een omlijsting.

Penant: Gemetselde steunpilaar van het fundament van een gebouw, metselwerk in een gevel langs openingen.

Pilaster: Weinig uitspringende muurpijler, die dient om een boog of hoofdgestel te dragen.

Plaatmateriaal: Materiaal van kunststof, staal, hout meestal ten behoeve van gevelbekleding.

Plint: Een duidelijk te onderscheiden horizontale lijn aan de onderzijde van een gebouw.

Profiel: omtrek van een gebouw of bouwdeel (bijvoorbeeld kozijn) of een doorsnede daarvan

Profilering: aangebrachte vorm en maatvoering van profiel

Portiek: Gemeenschappelijke trappenhuis en/of een terugspringende ruimte voor de straat- of toegangsdeur.

R

Raamdorpel: Horizontaal stenen element onder de onderdorpel van een houten kozijn, dat ervoor zorgt dat water onder het kozijn buiten het muurvlak wordt afgevoerd.

Raamhout: Hout waaruit ramen vervaardigd worden of omlijsting waarbinnen het paneel van een deur of beschot wordt ingesloten. Ook wel draaiende of schuivende delen van kozijn/post.

Referentiekader: Het geheel van waarden en normen binnen een bepaalde groep waarnaar verwezen kan worden.

Renovatie: Vernieuwing.

Respecteren: Met eerbied behandelen, eerbiedigen, waarderen.

Rijenwoningen: Geschakelde eengezinswoningen in een rij.

Ritmiek: Regelmatige herhaling.

Rollaag: Een in verband gemetselde laag van op hun kant of kop gemetselde stenen. Horizontale of gebogen rij stenen of betonbalk boven een gevelopening of aan de bovenzijde van een gemetselde wand.

Rooilijn: Lijn die in het bestemmingsplan of bouwverordening aangeeft waarbinnen gebouwd mag worden.

S

Schilddak: Dak, gevormd door twee driehoekige schilden aan de smalle en twee trapeziumvormige aan de lange zijde.

Slagenlandschap: Een landschap met langgerekte ontginningslinten met haaks daarop een stelsel van smalle kavels gescheiden door afwateringsloten.

Situering: Plaats van het bouwwerk in zijn omgeving.

Speklaag: lichte natuurstenen band als afwisseling in baksteenmetselwerk, doorgaans van Brabantse arduin, later ook van zandsteen.

Stijl: Architectuur of vormgeving uit een bepaalde periode of van een bepaalde stroming.

T

Tactiel: Met de tastzin verbonden.

Tent-, punt- of piramidedak: Dak gevormd door vier driehoekige dakschilden die in één punt bijeenkomen.

Textuur: De waarneembare structuur van een materiaal (bij metselwerk dus de oneffenheden van de steen en het voegwerk).

Tympaan: Driehoekig of segmentvormige bekroning van een (klassiek) gebouw of van een onderdeel daarvan.

U

Uitbouw: Aan het gebouw vastzittend bouwwerk dat rechtstreeks vanuit het gebouw toegankelijk is.

V

Verdieping: Bouwlaag.

Volant: Strook stof als afronding en versiering van zonnescerm of markies.

Voorgevellijn: Denkbeeldige lijn die strak loopt langs de voorgevel van een bouwwerk tot aan de perceelsgrenzen.

Voorgevelrooilijn: Voorgevelrooilijn als bedoeld in het bestemmingsplan dan wel de gemeentelijke bouwverordening.

Voorkant: De voorgevel, het voorerf en het dakvlak aan de voorzijde van een gebouw; de zijgevel, het zijerf en het dakvlak aan de zijkant van een gebouw voor zover die zijde (zijdelings) gekeerd is naar de weg of het openbaar groen.

W

Weg: Weg als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wegenverkeerswet 1994.

Windveer: Plank bevestigd langs de kanten van een met riet of pannen gedekt dak ter afdekking van de voorrand. Worden soms aan de bovenzijde over elkaar gekeept.

Woning: Een complex van ruimten, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijke huishouding.

Wolfdak/wolfeinden: Meestal een zadeldak waarvan één of beide dakschilden op de kop een afgeknot dakschild heeft (wolfeind).

Z

Zadeldak: Een dak dat aan twee zijden schuin is met een symmetrisch profiel.

Zijgevellijn: Denkbeeldige lijn die strak loopt

9.

LITERATUUR EN BRONNEN

- Dijkstra, prof. Ir. Tj., *Architectonische kwaliteit, een notitie over architectuurbeleid*, 1985
- *Geen top zonder berg*, Federatie welstand, Arnhem, 1997
- *Welstand met beleid, voorbeelden uit de gemeentelijke praktijk*, Federatie Welstand/VNG, 1999
- *Welstand op een nieuwe leest*, SDU Uitgevers, Den Haag, 1999
- *Naar een gemeentelijke welstandsnota. werkdocument met model en toelichting*. Federatie Welstand/VNG, 2000
- Tweede kamer, vergaderjaar 2000-2001, kamerstuk 26734, *Voorstel tot wijziging van de Woningwet naar aanleiding van enerzijds de evaluatie van die wet en anderzijds het project Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (bouwvergunningprocedure en welstandstoezicht)*. Inclusief de Memorie van Toelichting, de concept Nota naar aanleiding van het verslag, en de Memorie van Antwoord aan de eerste kamer, kamerstuk 26734.
- *Concept AmvB met de titel: Besluit bouwvergunningsvrije en lichtbouwvergunningplichtige bouwwerken, inclusief nota van toelichting*, d.d. 26-11-2001, staatssecretaris Remkes
- Drs. K.A.H.W. Leenders, *Het Schijndelse Cultuurlandschap – Een detailstudie*
- Pater Wiro Heesters, *Schijndel, historische verkenningen*
- Drs. Arthur Steegh, *Monumentenatlas van Nederland, 1100 historische nederzettingen in kaart*
- *Historische atlas Noord-Brabant*, Uitg. Robas Producties 1989
- B.A.H. Peters, *Schijndel in het groen*, Uitg. Natuur- en milieucentrum Schijndel 1992

- Een aantal gemeentelijke (concept)nota's, notities en (stedenbouwkundige) plannen.
- Internetpagina www.Schijndel.nl

COLOFON

Samenstelling en redactie

ir. J.C.S. Roelands

ir. K.G.M. Vissers

Uitgave

Architectenbureau Karin Vissers

Carmelitessestraat 6

5652 EW Eindhoven

t. 040 2692233

f. 040 2692034

e. karin_vissers@hetnet.nl

Bij publicatie dient onze naam vermeld te worden